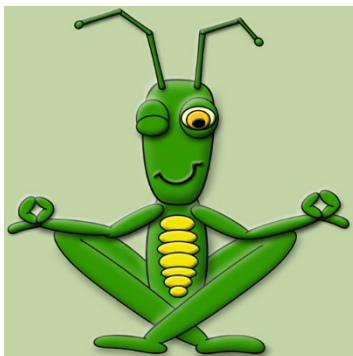

Co piszczy w mediach (16/05/2025)

Świat

- Ministerstwo handlu USA wycofa restrykcje na eksport zaawansowanych chipów stosowanych w systemach AI do większości państw świata, w tym Polski. O zmianę zabiegał też polski rząd.
- Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł w środę, że Komisja Europejska nie miała prawa odmówić dostępu do wiadomości SMS, które jej przewodnicząca Ursula von der Leyen wymieniła z prezesem koncernu Pfizer na temat zakupu szczepionek przeciw COVID-19. Skargę na KE złożył do TSUE amerykański dziennik "New York Times".
- Uzgodniona w minionym tygodniu umowa między USA i Wielką Brytanią sugeruje, że niemożliwy jest powrót do przeszłości, w której eksporterzy mieli niemal nieskrępowany dostęp do amerykańskiego rynku. Po wejściu w życie ceł chiński eksport do Ameryki zaczął spadać.
- Czechy, KE zgłosiła zastrzeżenia do wyboru południowokoreańskiej firmy KHNP jako wykonawcy rozbudowy elektrowni Dukovany – może być niezgodny z rozporządzeniem o finansowaniu firm spoza UE.
- Ukraiński przemysł zapewnia już 40% potrzeb wojskowych kraju; Ukraina produkuje 200 tys. dronów / mies. (10x więcej niż rok wcześniej), a te odpowiadają za 80% rosyjskich strat.
- Porozumienie handlowe z Chinami spowodowało poprawę nastrojów na rynkach i napływ kapitału do Stanów Zjednoczonych. Dolar zanotował najlepszą sesję od ponad dwóch lat, a indeksy na Wall Street zbliżyły się do rekordowych poziomów z drugiej połowy lutego.
- Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski zapowiedział, że jest gotów spotkać się w tym tygodniu z Władimirem Putinem. – Będę czekał na Putina w czwartek w Turcji. Osobiście – powiedział w niedzielę wieczorem. Po sobotnich rozmowach tzw. koalicji chętnych w Kijowie europejscy sojusznicy Ukrainy postawili Rosji ultimatum: albo zgodzi się na 30-dniowe zawieszenie broni, albo będzie zmuszona zmierzyć się z nowymi sankcjami.
- Czechy, KE zgłosiła zastrzeżenia do wyboru południowokoreańskiej firmy KHNP jako wykonawcy rozbudowy elektrowni Dukovany – może być niezgodny z rozporządzeniem o finansowaniu firm spoza UE.
- TSUE orzekł, że KE nie miała prawa utajniać SMS-ów szefowej Komisji Ursuli von der Leyen z szefem Pfizera, którzy ustalali w ten sposób szczegóły zakupu szczepionek p. Covid przez UE.

- Arabia podpisała umowę z USA na zakup uzbrojenia za niemal 142 mld \$ – to największy kontrakt zbrojeniowy między krajami w historii, a jest to część większego planu inwestycyjnego Saudów w USA za 600 mld \$, m.in. w energetykę, samoloty cywilne, centra AI i technologie.

Polska

- Tusk ogłosił start repolonizacji gospodarki: ma być „żelazna zasada” preferowania polskich firm w zamówieniach publicznych, a wg niego już działa przy przetargu na budowę nowego odcinka A2 oraz remontu linii kolejowej Białystok-Ełk.
- Prof. Barbara Engelking, wielokrotnie rozgłaszająca tezę, że Polacy byli w dużym stopniu odpowiedzialni za Holokaust, decyzją rządu wybrana szefową Rady Muzeum Auschwitz-Birkenau.
- Belgia kupi od Polski 250 zestawów przeciwlotniczych Piorun; uzgodniono też prace nad nową umową o współpracy obronnej, która zastąpi porozumienie 2 krajów sprzed 30 lat.
- Ponad jedna czwarta Polaków wciąż może zmienić kandydata, na którego zgłasza w nadchodzących wyborach prezydenckich — wynika z sondażu UCE Research na zlecenie Onetu. Z badania wynika, że najbardziej skłonni do takiej zmiany są wyborcy Trzeciej Drogi, a najmniej - wyborcy KO.
- Od 1 stycznia 2026 r. płaca minimalna wyniesie ok. 4770 zł, a stawka godzinowa ok. 31,2 zł – wlicza na prośbę DGP Mariusz Zielonka, główny ekonomista Konfederacji Lewiatan. Oznacza to wzrost odpowiednio o 2,2 proc. oraz 2,3 proc. w porównaniu z 2025 r. (patrz infografika). Tym samym będzie to dynamika na poziomie najniższym od co najmniej dekady.
- Kandydat na prezydenta Rumunii George Simion zachęcał we wtorek w Zabrzu do głosowania na Karola Nawrockiego. Popierany przez PiS kandydat podczas wiecu gratulował też mieszkańcom Zabrza, że w niedzielnym referendum odwołali popieraną przez KO prezydent miasta.
- Straż Graniczna masowo przegrywa w sądzie sprawy dotyczące odmów ujawnienia danych osobowych pasażerów samolotów latających w granicach UE. Po najnowszym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego oczywiste jest, że obecne przepisy nie dają podstawy do żądania tych informacji od przewoźników.
- Rząd przyjął pakiet deregulacyjny Min. Finansów, w tym domniemanie niewinności podatnika w postępowaniu, czy zniesienie obowiązku pośrednictwa firmy inwestycyjnej dla przetargów na mniej niż 1 mln €.
- Specjalny wysłannik USA ds. Ukrainy podał, że wśród opcji zakończenia wojny rozważane jest wysłanie europejskich sił na Ukrainę, na zachód od Dniepru z udziałem 4 krajów: Polski, Wlk. Brytanii, Francji i Niemiec; Polska od razu zaprzeczyła, stwierdzając, że nie wyśle swoich żołnierzy na Ukrainę.

Australia

- Australia przewodzi nowej, zrównoważonej zmianie w podróżach, wpływając na globalne trendy turystyczne od rejsów po Brisbane i Morzu Śródziemnym po parki rozrywki w USA.
- Przeprowadzili eksperyment, z którego muszą się teraz grubo tłumaczyć. Należąca do koncernu Australian Radio Network (ARN) stacja radiowa CADA z Sydney znalazła się w ogniu krytyki za zatajenie

przed słuchaczami, że jedna z jej prezenterek jest dziełem sztucznej inteligencji. Radio nie miało wyboru i zdradziło tajemnicę, kiedy pytań o tajemniczą prowadzącą było już zbyt wiele.

- Zginął były australijski żołnierz, który pracował dla organizacji charytatywnej pomagającej w rozbudowywaniu Ukrainy – podały media w Australii. Informację potwierdził premier Anthony Albanese. Okoliczności tragedii ujawniają źródła wojskowe w Ukrainie.
- Niezwykły obiekt rozświetlił niebo w południowo-zachodniej Australii. Wiele osób nagrało tajemnicze, zielone światło. Naukowcy uważają, że to meteoryt, choć stuprocentowej pewności nie mają.
- Z łodzi u wybrzeży Australii skonfiskowano ponad tonę kokainy wartą niemal pół miliarda dolarów amerykańskich. Policja zatrzymała pięć osób. Policjanci z Wydziału ds. Przestępczości Zorganizowanej ustalili, że na łodzi u wybrzeży Nowej Południowej Walii znajdować się może znaczna ilość narkotyków. Podejrzany wydał się zakup za gotówkę jachtu motorowego; transakcję przeprowadzono 28 kwietnia w Sutherland Shire w Sydney.
- Według pisma "The Economist", w Australii na 1000 mieszkańców przypada 140 urzędników państwowych, co stanowi najwyższą liczbę urzędników państwowych na mieszkańca na całym świecie. Po uwzględnieniu populacji Australia ma największą siłę roboczą sektora publicznego w danych MOP, z 143 pracownikami na 1000 osób — około 29% pracowników kraju. A zatem biorąc pod uwagę obecną całkowitą liczbę pracowników rządowych zatrudnionych w Australii wynosić miałyby 3 803 800.
- W siedzibie Parlamentu Nowej Południowej Walii odbyło się spotkanie z okazji Dnia Europy – Europe Day. Na spotkaniu zorganizowanym przez Konsulat RP w Sydney zebrali się australijscy politycy, w tym przewodniczący Izby Legislacyjnej Parlamentu NSW Ben Franklin, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego krajów Europy oraz przedstawiciele wiodących lokalnych organizacji. W roli głównego mówcy gościnnie wystąpił znany australijski popularyzator nauki Karl Kruszelnicki.

Opracował:

Emil K.